

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΑΣΩΝ ΓΙΑ ΤΟ 2004

1. ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Η πρόοδος στη Δασική Ανάπτυξη συνεχίστηκε και κατά τον υπό επισκόπηση χρόνο. Οι στόχοι που τέθηκαν, οι κυριότεροι από τους οποίους εκτίθενται πιο κάτω, έχουν επιτευχθεί:

- Προστασία των Κρατικών δασών και άλλων μη κρατικών δασωμένων εκτάσεων από τις πυρκαγιές.
- Αναδάσωση καμένων και άλλων γυμνών εκτάσεων.
- Επέκταση των δασών με τη δάσωση άγονων και υποβαθμισμένων εκτάσεων, κυρίως στις χαμηλές περιοχές.
- Προστασία και διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος.
- Παραγωγή ξυλείας και άλλων προϊόντων, σπόρων και φυτών.
- Δασοκομική περιποίηση συστάδων.
- Ορθολογιστική διαχείριση των δασών.
- Δασική εκπαίδευση.
- Δασικές έρευνες.
- Αύξηση της αποτελεσματικότητας στη δασική διαχείριση και προστασία των δασών με τη βελτίωση και επέκταση του οδικού και τηλεπικοινωνιακού δικτύου.
- Βελτίωση και ανέγερση δασικών κτιρίων.
- Αγορά νέων μηχανημάτων και συντήρηση των παλιών.
- Εισαγωγή και χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών γι' αύξηση της παραγωγικότητας.
- Αναψυχή του κοινού με τη δημιουργία, επέκταση και συντήρηση Εθνικών Δασικών Πάρκων, εκδρομικών και κατασκηνωτικών χώρων.
- Κατασκευή και συντήρηση μονοπατιών μελέτης της φύσης.
- Πρόνοια για αγορά και προστασία μνημείων της φύσης.
- Προστασία της χλωρίδας και πανίδας του τόπου μας.
- Παροχή εργασίας στους περιοίκους των δασών.
- Εναρμόνιση με το Κοινοτικό Κεκτημένο και υλοποίηση των προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

2. ΔΑΠΑΝΕΣ

Για την επίτευξη των πιο πάνω στόχων στον Προϋπολογισμό για το έτος 2004, εγκρίθηκαν πιστώσεις ύψους £18.658.881. Το ολικό ποσό που δαπανήθηκε ήταν £16.030.974 (δηλ. ποσοστό 85,92%).

3. ΕΣΟΔΑ

Το Τμήμα Δασών, μέσα στο 2004 είχε έσοδα £1.637.650 από προσφορά αγαθών και υπηρεσιών. Επιπρόσθετα ποσό £374.642 που αντιπροσωπεύει καθυστερημένα ενοίκια θα εισπραχθεί μέσα στον επόμενο χρόνο. Σημειώνεται ότι η αξία των έμμεσων ωφελειών από τα δάση είναι πολλαπλάσια από τα πιο πάνω άμεσα έσοδα.

4. ΔΑΣΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

α) Προστασία από τις πυρκαγιές

Η προστασία των δασών και άλλων περιοχών της υπαίθρου από τις πυρκαγιές, ιδιαίτερα τα παρατεταμένα θερμά και ξηρά καλοκαίρια, είναι το κύριο μέλημα του Τμήματος Δασών.

- Το 2004 το Σώμα Δασοπυροσβεστών, που αποτελεί την κυριότερη δύναμη πυρόσβεσης, λειτούργησε με νέους όρους απασχόλησης που συμφωνήθηκαν στα πλαίσια της Μικτής Εργατικής Επιτροπής ώστε οι συνθήκες εργασίας των δασοπυροσβεστών να συνάδουν με τον Περί της Οργάνωσης του Χρόνου Εργασίας Νόμο του 2002. Ο αριθμός των δασοπυροσβεστών/πυροφυλάκων αυξήθηκε από 180 σε 360 και εφαρμόστηκε για πρώτη φορά το σύστημα βάρδιας. Το νέο αυτό σύστημα λειτούργησε ικανοποιητικά σε όλους τους δασικούς σταθμούς και σε όλα τα παρατηρητήρια που βρίσκονται διασκορπισμένα σ'όλο το δάσος για έγκαιρη επισήμανση και αγγελία πυρκαγιών.
- Κατασκευάστηκαν 20,58 χιλιόμετρα νέοι δρόμοι από τα οποία 1,20 χιλιόμετρα αποτελούν κύριους δρόμους, 7,98 χιλιόμετρα δρόμοι προσπέλασης και 11,40 χιλιόμετρα εξαγωγικοί δρόμοι. Επιπρόσθετα βελτιώθηκαν υφιστάμενοι δασικοί δρόμοι συνολικού μήκους 32,89 χιλιομέτρων.
- Κατασκευάστηκαν περίπου 20 χιλιόμετρα αντιπυρικές λωρίδες και συντηρήθηκαν άλλες συνολικού μήκους 906 χιλιομέτρων.

- Κατασκευάστηκαν άλλες δύο δεξαμενές νερού στη Δασική Περιφέρεια Τροόδους ανεβάζοντας τον ολικό αριθμό τους στις 69. Επίσης τοποθετήθηκαν άλλα ένδεκα υδροστόμια σε σωλήνες και δεξαμενές που βρίσκονται μέσα στα δάση, έτσι που να μπορούν να προμηθεύονται νερό τα πυροσβεστικά οχήματα του Τμήματος σε περίπτωση πυρκαγιών.
- Συνεχίστηκαν οι καθημερινές περιπολίες, ειδικά κατά μήκος της οροθετικής γραμμής με σκοπό την πρόληψη, την ανίχνευση και την έγκαιρη επέμβαση σε περίπτωση πυρκαγιάς.
- Το Μάιο γιορτάστηκε η "Εβδομάδα Προστασίας των Δασών", κατά την οποία μεταξύ άλλων δραστηριοτήτων έγινε και εθελοντική αιμοδοσία από το προσωπικό του Τμήματος Δασών.
- Έγιναν διαλέξεις στην Εθνική Φρουρά, στην Αστυνομία και στο κοινό για την πρόληψη και καταπολέμηση των δασικών πυρκαγιών. Επίσης δόθηκε μεγάλη έμφαση στη δημοσιότητα από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.
- Η μηχανοποίηση στην καταπολέμηση δασικών πυρκαγιών συνεχίστηκε. Έτσι ο Δασικός Πυροσβεστικός στόλος αποτελείται τώρα από τριάντα επτά πυροσβεστικά οχήματα, τριάντα ένα μικρά περιπολικά οχήματα πυρόσβεσης και 95 αντλίες.

Παρ'όλα τα μέτρα που πάρθηκαν, κατά το 2004 εξερράγησαν 15 πυρκαγιές σε κρατικά δάση και έκαψαν έκταση 14 εκταρίων. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 2004 ήταν ο πέμπτος καλύτερος χρόνος με τη μικρότερη δασική έκταση που κάηκε κατά τα τελευταία 119 χρόνια, δηλαδή από το 1886 που υπάρχουν τέτοια στοιχεία. Η πιο μεγάλη σε έκταση πυρκαγιά ήταν εκείνη που ξέσπασε στην τοποθεσία Πύργος (Δάσος Ξυλοφάγου), από στρατιωτική δραστηριότητα και έκαψε έκταση 10 εκταρίων.

Το Τμήμα Δασών συμμετείχε επίσης ενεργά στην κατάσβεση 164 πυρκαγιών υπαίθρου που εξερράγησαν σε ιδιωτική ή χαλίτικη γη, κυρίως κοντά στα δάση, οι οποίες έκαψαν έκταση περίπου 960 εκταρίων.

Τα αίτια τόσο των δασικών πυρκαγιών όσον και των πυρκαγιών υπαίθρου ήσαν τα ακόλουθα :

- Γεωργικές δραστηριότητες όπως καψάλισμα αποκαλάμης, κάψιμο χόρτων	28%
- Απροσεξίες Εκδρομέων/ταξιδιωτών	13%
- Παράνομο άναμμα φωτιάς σε εξοχικές κατοικίες	2%
- Κάψιμο σκυβάλων	7%
- Στρατιωτικές ασκήσεις	7%
- Κυνήγι	2%
- Φυσικά αίτια (κεραυνοί)	4%
- Άλλα αίτια (χρήση ηλεκτρικών εργαλείων, αμέλεια παιδιών, κλπ.)	10%.

- Κακόβουλες 11%
- Ποσοστό πυρκαγιών με άγνωστα αίτια 16%

Το Τμήμα Δασών λαμβάνει όλα τα προληπτικά μέτρα κατά των πυρκαγιών και καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για να περιορίσει τον αριθμό τους στο ελάχιστο, όμως αυτό δεν είναι κατορθωτό χωρίς τη συνεργασία του κοινού. Γι' αυτό η προσπάθεια μας στράφηκε στη διαφώτιση του κοινού και ειδικά των αγροτών και των εκδρομέων με ταυτόχρονη όμως καταγγελία των παρανομούντων.

β) Παγκύπριο Σχέδιο Πυροπροστασίας της Υπαίθρου

Το Τμήμα συνέχισε την υλοποίηση του Παγκύπριου Σχεδίου Πυροπροστασίας της Υπαίθρου που άρχισε το 2001. Με βάση το Σχέδιο, το 2004 κατασκευάστηκαν σε διάφορες ευαίσθητες περιοχές της υπαίθρου, 9,48 χιλιόμετρα δρόμοι προσπέλασης, 71,40 χιλιόμετρα αντιπυρικές λωρίδες, μια υδατοδεξαμενή, μια θέση παρατήρησης, και τοποθετήθηκαν οκτώ νέα υδροστόμια. Επίσης βελτιώθηκαν/συντηρήθηκαν 111,70 χιλιόμετρα δρόμοι και 113,60 χιλιόμετρα αντιπυρικές λωρίδες.

Στο τέλος του 2004, τα έργα πυροπροστασίας που κατασκευάστηκαν από την έναρξη υλοποίησης του Σχεδίου συνολικά ήταν 67,67 χιλιόμετρα νέοι δρόμοι, 438,44 χιλιόμετρα αντιπυρικές λωρίδες, εννέα υδατοδεξαμενές, τρεις θέσεις παρατήρησης, τρία ελικοδρόμια και τοποθέτηση 44 υδροστομίων.

γ) Προστασία από έντομα

Συνεχίστηκαν και το 2004 οι αεροψεκασμοί κατά της πιτυοκάμπης με τη χρήση των δύο αεροπλάνων του Τμήματος. Χρησιμοποιήθηκαν τα βιολογικά ή εκλεκτικά παρασκευάσματα *Bacillus Thuringiensis* (Foray 48 B), Tracer και Dimilin.

5. ΑΝΑΔΑΣΩΣΗ

Κατά τον υπό επισκόπηση χρόνο εννέα προωθητές γαιών απασχολήθηκαν σχεδόν συνεχώς στην αναδάσωση.

Η έκταση που αναδασώθηκε ανέρχεται στα 264 εκτάρια από τα οποία τα 50 εκτάρια αφορούν χαλίτικες περιοχές που θα κηρυχθούν σε δάση. Από τα 264 εκτάρια που αναδασώθηκαν τα 20 εκτάρια αφορούν έκταση που σπάρηκε μόνο, χωρίς να προηγηθεί οποιουδήποτε είδους

καλλιέργεια. Σύμφωνα με τη νέα πρακτική, η χρήση μηχανημάτων και η κατασκευή αναδασωτικών λωρίδων έχει περιοριστεί όπου είναι απόλυτα αναγκαίο.

Αναδάσωση έγινε στα δάση Πάφου, Τροόδους, Αδελφοί, Μαχαιρά, Λεμεσού, Αγίας Νάπας, Σωτήρας, Καμηλόστρατα, Κρεμμός του Αφτί, Παλλουρόκαμπος, Καννυρόβρυση, Μαλός, Ριζοελιά, Προφάλι 2, Ακαπνού, Μαζόβουνος, Κάτω Μονής, Μεταλλείο Σκουριώτισσας, Μαδαρή, Ραντί, Μαυραλίδες και Ξυλοφάγου.

Επιπρόσθετα συνεχίστηκαν οι εργασίες αναδάσωσης / επαναφοράς του περιβάλλοντος στο Μεταλλείο Αμιάντου που άρχισαν το 1995. Η μέθοδος της υδροσποράς που εφαρμόστηκε το 2003 συνεχίστηκε με πολύ καλά αποτελέσματα.

6. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΗ ΞΥΛΕΙΑΣ

Κατά τον υπό επισκόπηση χρόνο η παραγωγή ξυλείας και η προμήθεια στις διάφορες Βιομηχανίες συνεχίστηκε σε ικανοποιητικό βαθμό.

Υλοτομήθηκαν 6 234 έμφλοια κυβικά μέτρα στρογγύλης ξυλείας, από τα διάφορα Κρατικά Δάση η οποία χρησιμοποιήθηκε από τα διάφορα ιδιωτικά πιστήρια για παραγωγή οικοδομήσιμης ξυλείας, παραγωγή κιβωτίων κλπ. Αξίζει να σημειωθεί ότι από το 2001 κατόπιν απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου, το Τμήμα Δασών διέκοψε την πώληση οποιασδήποτε ξυλείας στις Δασικές Βιομηχανίες Κύπρου Λτδ.

Πέραν της πιο πάνω ποσότητας, άλλα 3 525 έμφλοια κυβικά μέτρα κλαδοξυλείας, ελαττωματικής ξυλείας και άλλης ξυλείας πωλήθηκε σε διάφορους αγοραστές για παραγωγή κυρίως καρβούνων αλλά και καυσοξύλων για θέρμανση.

Το Τμήμα Δασών εξέδωσε 24 άδειες για λειτουργία ιδιωτικών πιστηρίων.

7. ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ

Κατά το 2004 δόθηκε μεγάλη σημασία στη δασοκομική περιποίηση των φυτειών. Νεαρές αναδασώσεις ή δενδροστοιχίες συνολικής έκτασης 810 εκταρίων έτυχαν δασοκομικής περιποίησης όπως αραιώσεις, βοτανίσματα και πότισμα κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού. Η συλλογή σπόρου ήταν πολύ ικανοποιητική. Συνελέγησαν γύρω στα 1 154 κιλά σπόρου, τα οποία χρησιμοποιήθηκαν για τις διάφορες αναδασώσεις και παραγωγή φυτών στα φυτώρια. Μια μικρή ποσότητα εξήχθηκε στο εξωτερικό.

Η παραγωγή στα δασικά φυτώρια ήταν 241 931 φυτά σε σύγκριση με 368 815 το 2003. Η παραγωγή του 2004 με το απόθεμα του 2003 ανήλθαν στις 873 479 φυτά. Από την όλη παραγωγή 91 125 χρησιμοποιήθηκαν από το Τμήμα Δασών, 127 646 πουλήθηκαν στο κοινό ή σε άλλα Τμήματα και 61 794 δόθηκαν δωρεάν σε σχολεία, κοινότητες και άλλους οργανισμούς και ιδρύματα για φύτευση δημοσίων ή κοινοτικών χώρων. Επίσης 24 852 φυτά δόθηκαν δωρεάν σε ιδιώτες για δάσωση ιδιωτικών εκτάσεων γης.

8. ΔΑΣΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

Η διαχείριση των δασικών πόρων γίνεται πάνω σε αειφορική βάση και στοχεύει στην παραγωγή του μέγιστου δυνατού κοινωνικού και οικονομικού οφέλους από τα δάση με την πολλαπλή χρήση τους, με παράλληλη διατήρηση της φυσικότητάς τους και τη βελτίωση της σύνθεσης και της δομής τους.

Οι κυριότερες δραστηριότητες που σχετίζονται με τη διαχείριση των δασών μας κατά το 2004 ήταν:

α) Στρωμάτωση των Μη Παραγωγικών Δασών

Συνεχίστηκε και ολοκληρώθηκε η ταξινόμηση των Κρατικών Δασών που ξεκίνησε το 2003 με σκοπό τον κατά χώρο προσδιορισμό των μη παραγωγικών εκτάσεων. Ετοιμάστηκαν οι σχετικοί χάρτες με τις διάφορες κλάσεις (Δασωμένο παραγωγικό, Δασωμένο μη παραγωγικό, Άλλες δασοκαλυμμένες εκτάσεις, Αναδασώσεις, Γυμνά και Άλλες χρήσεις) και έγινε εμβαδομέτρηση τους.

β) Απογραφή Μη Παραγωγικών Δασών Τραχείας Πεύκης (*Pinus brutia*)

Το 2004 άρχισε η Απογραφή των Κρατικών μη Παραγωγικών Δασών Τραχείας Πεύκης, που καλύπτουν έκταση 20 813 εκταρίων περίπου, για υπολογισμό του ξυλαποθέματος και της αύξησής τους.

Εγκαταστάθηκαν τυχαία 50 Μόνιμες Δειγματοληπτικές Επιφάνειες και έγινε η προκαταρκτική εργασία. Η καταμέτρηση των μόνιμων δειγματοληπτικών επιφανειών θα αρχίσει το 2005.

γ) Διαχωρισμός των Δασοκαλυμμένων Εκτάσεων εκτός των Κρατικών Δασών

Οι Δασοκαλυμμένες Εκτάσεις εκτός των Κρατικών Δασών χαρτογραφήθηκαν την περίοδο 1996-1999 και περιλαμβάνουν τόσο ιδιωτικές όσο και χαλίτικες (κρατικές) εκτάσεις. Η εργασία για το διαχωρισμό της έκτασης τους άρχισε το 2004 και υπολογίζεται να συμπληρωθεί τον επόμενο χρόνο.

δ) Επαναμέτρηση μόνιμων δοκιμαστικών επιφανειών σε συστάδες Τραχείας Πεύκης (Pinus brutia)

Κατά το 2004 επαναμετρήθηκαν 30 μόνιμες δοκιμαστικές επιφάνειες σε συστάδες τραχείας πεύκης που βρίσκονται στο δάσος Πάφου. Τα στοιχεία που λήφθηκαν θα αναλυθούν μέσα στο 2005 για να υπολογιστούν οι σχετικές παράμετροι όπως, ο συνολικός έμφλοιος και άφλοιος όγκος, μέση διάμετρος, μέσο ύψος, μέσο ύψος χρήσιμης ξυλείας, κλπ.

9. ΜΗΧΑΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Μέσα στο 2004 παραλήφθηκαν άλλοι δεκαεπτά ηλεκτρονικοί υπολογιστές, ενώ δύο υπολογιστές παλαιού τύπου αποσύρθηκαν. Το Τμήμα Δασών διαθέτει τώρα συνολικά 103 υπολογιστές καθώς επίσης και μεγάλο αριθμό προγραμμάτων που χρησιμοποιούνται σ'ένα ευρύ φάσμα δασικών εφαρμογών περιλαμβανομένων των ψηφιακών δασικών χαρτών, της βάσης δεδομένων με τα στατιστικά στοιχεία των δασικών πυρκαγιών, κλπ.

10. ΕΝΟΙΚΙΑΣΗ ΔΑΣΙΚΗΣ ΓΗΣ

Κατά τη διάρκεια του 2004, ενοικιάστηκαν για γεωργικούς και κτηνοτροφικούς σκοπούς 1 222 εκτάρια δασικής γης. Επίσης εκδόθηκαν 24 άδειες λατομείων.

11. ΔΑΣΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Το Δασικό Κολέγιο συμπλήρωσε το 2004, το 53ο Ακαδημαϊκό έτος ζωής του. Πήραν το Δίπλωμα τους εννέα σπουδαστές, τέσσερις Κύπριοι, τέσσερις από τη Γάμβια και ένας από τις Σεϋχέλλες .

Μέσα στο 2004 δεν οργανώθηκε καμία εξαμηνιαία σειρά μαθημάτων προχωρημένου επιπέδου για σπουδαστές από το εξωτερικό, όπου παραχωρείται το δίπλωμα "HIGHER DIPLOMA IN FORESTRY" επειδή δεν υπήρχαν υποψήφιοι.

Το 54ο Ακαδημαϊκό έτος άρχισε την 1η Οκτωβρίου, 2004 με 15 σπουδαστές από τους οποίους 10 Κύπριοι και 5 αλλοδαποί.

Αριθμός υπαλλήλων του Τμήματος συμμετείχε σε διάφορα διεθνή συνέδρια, σεμινάρια, κλπ. και ένας άλλος αριθμός υπαλλήλων έτυχε μετεκπαίδευσης στην Κύπρο και το εξωτερικό. Επίσης ένας μεγάλος αριθμός υπαλλήλων παρακολούθησε διάφορα Επιμορφωτικά Προγράμματα διάρκειας μέχρι μιας εβδομάδας που οργανώθηκαν από το Τμήμα στο Δασικό Κολέγιο. Επιπρόσθετα επτά υπάλληλοι έλαβαν μέρος στο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα "Leonardo da Vinci" διάρκειας δύο μηνών.

12. ΔΑΣΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Η Δασική Έρευνα και η Δημοσιότητα συνεχίστηκαν πάνω στα ίδια θέματα όπως και στο παρελθόν. Συνοπτικά η Έρευνα έδωσε έμφαση στην παραγωγή γενετικά βελτιωμένου σπόρου τραχείας πεύκης, στη συντήρηση και βελτίωση του δασοβοτανικού κήπου και της τράπεζας κλώνων, στην προστασία των δασικών γενετικών πόρων, στην παρακολούθηση των Δασών και Περιβαλλοντικών αλληλεπιδράσεων, καθώς επίσης στην προστασία των δασών από ασθένειες και έντομα.

13. ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Το Τμήμα Δασών κατά το 2004 συνέβαλε σε μεγάλο βαθμό στην προσπάθεια που ανέλαβε το Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος για τη διατήρηση του Φυσικού Περιβάλλοντος.

Το Τμήμα στα πλαίσια της διαφώτισης για προστασία και διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος διοργάνωσε γιορτές και διαλέξεις και συμμετείχε με Λειτουργούς του σε ραδιοφωνικά και τηλεοπτικά προγράμματα. Επίσης αξιοποίησε την προσφορά εθελοντικής εργασίας για δενδροφύτευση με σκοπό την επέκταση του πρασίνου.

Μέσα στα πλαίσια της πολιτικής για δημιουργία Κέντρων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης συνεχίστηκαν και ολοκληρώθηκαν οι εργασίες για το κτίσιμο και τη λειτουργία του Κέντρου στην Αθαλάσσα. Η λειτουργία του άρχισε το Μάιο του 2004. Όσον αφορά το Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Τροόδους η λειτουργία του οποίου άρχισε το 2002, συνεχίστηκε με μεγάλη επιτυχία. Πέραν των 21 000 ξένων και ντόπιων περιηγητών επισκέφθηκαν το Κέντρο κατά τη διάρκεια του 2004.

Συνεχίστηκε η συστηματική καταγραφή των ενδημικών φυτών του τόπου μας καθώς επίσης ο οργανωμένος εντοπισμός και προσδιορισμός της χλωρίδας μας με βασικό στόχο την προστασία της. Επίσης συνεχίστηκε η συλλογή δειγμάτων φυτών για τη συμπλήρωση του φυτολογίου στο Τμήμα Δασών.

Επιπρόσθετα το Τμήμα συμμετέχει στην υλοποίηση ενός νέου Προγράμματος τριετούς διάρκειας που άρχισε το 2002, και έχει ως σκοπό την έκδοση του Κόκκινου Βιβλίου της Κυπριακής Χλωρίδας (Red Book). Στο Κόκκινο Βιβλίο θα καταγραφούν τα απειλούμενα φυτά της Κύπρου.

Η συστηματική καταγραφή των μανιταριών του τόπου μας καθώς επίσης η συλλογή δειγμάτων για τη δημιουργία βοτανολογίου μυκοχλωρίδας στο Τμήμα που άρχισε το 1998, συνεχίστηκε και μέσα στο 2004.

Συνεχίστηκαν οι εργασίες για τη δημιουργία του Δασοβοτανικού Κήπου Τροόδους στον Αμιάντο με χρηματοδότηση του Ιδρύματος Α.Γ.Λεβέντη που άρχισαν το 2003.

Κατά τον υπό επισκόπηση χρόνο συνεχίστηκε η εργασία για τον εντοπισμό και επιλογή δένδρων/γιγάντων για κήρυξη τους σε Μνημεία της Φύσης, με σκοπό τη συντήρηση και προστασία τους.

Συνεχίστηκε η αποτελεσματική προστασία του κυπριακού αγρινού *Ovis gmelini ophion* και λειτούργησε με απόλυτη επιτυχία το Σχέδιο Προστασίας και αναπαραγωγής του γύπα του πυρόχρου (*Gyps fulvus*).

14. ΔΑΣΙΚΗ ΑΝΑΨΥΧΗ

Η προσέλευση του κοινού στους διάφορους δασικούς εκδρομικούς χώρους ήταν υπεράνω των προσδοκιών του Τμήματος. Τόσο οι εκδρομικοί χώροι όσο και οι χώροι όπου επιτρέπεται η κατασκήνωση, ήταν κατά τις περιόδους αιχμής κατάμεστοι από κόσμο. Συνεχίστηκαν οι διάφορες εργασίες για την δημιουργία, ανάπτυξη ή και επέκταση εκδρομικών και κατασκηνωτικών χώρων, καθώς επίσης για τον καθαρισμό και συντήρηση τους.

Μέσα στο 2004 άρχισαν οι εργασίες για τη δημιουργία ενός νέου εκδρομικού χώρου στην Πυκνή (Δάσος Πέγειας).

Μέσα στα πλαίσια της πολιτικής για τη δημιουργία και ανάπτυξη Δασικών Πάρκων συνεχίστηκε η υλοποίηση των Σχεδίων Ανάπτυξης των Εθνικών Δασικών Πάρκων της Αθαλάσσας, του Τροόδους, των Πολεμιδιών και της Ριζοελιάς.

Το 2004 άρχισε επίσης η υλοποίηση του Σχεδίου Ανάπτυξης του Εθνικού Δασικού Πάρκου Πέτρα του Ρωμιού. Το σχέδιο ανάπτυξης του Πάρκου αυτού, ετοιμάστηκε από το Τμήμα Δασών σε συνεργασία με άλλες αρμόδιες Κρατικές Υπηρεσίες, τις Τοπικές Αρχές και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς.

Διεξήχθησαν επίσης εργασίες συντήρησης σ'όλα τα Εθνικά Δασικά Πάρκα και κατασκευάστηκαν με Τμηματικές πιστώσεις ένα Μονοπάτι Περιπάτου μήκους 1,50 χιλιομέτρων στην τοποθεσία Θρουμπιάρης (Δάσος Μαχαιρά),ένα στον Πρόδρομο μήκους 2,00 χιλιομέτρων και ένα στην «Κοιλάδα Pinewood» μήκους 1,00 χιλιομέτρου. Επίσης ολοκληρώθηκε το Μονοπάτι Μελέτης της Φύσης στα Λούματα των Αετών (Δάσος Τροόδους) με την κατασκευή άλλων 2,00 χιλιομέτρων και έγινε επέκταση του Μονοπατιού Μελέτης της Φύσης στο Φράκτη του Ξυλιάτου (Δάσος Αδελφοί) με την κατασκευή 0,60 χιλιομέτρων.

Επιπρόσθετα με πιστώσεις που παραχώρησε ο Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού κατασκευάστηκε ένα Μονοπάτι Μελέτης της Φύσης στο Σελλάδι του Πέτρου (Δάσος Πάφου) μήκους 10,10 χιλιομέτρων και ολοκληρώθηκε αυτό στα Φύλαγρα (Δάσος Τροόδους) με την κατασκευή άλλων 3,00 χιλιομέτρων. Επίσης έγινε συντήρηση σε διάφορα τμήματα του Ευρωπαϊκού Μονοπατιού E4.

Κατά τον υπό επισκόπηση χρόνο εκτελέστηκαν επίσης διάφορες εργασίες συντήρησης και βελτίωσης των μονοπατιών μελέτης της φύσης και περιπάτου που κατασκευάστηκαν μέσα στα κρατικά δάση.

Για τα διάφορα Μονοπάτια Μελέτης της Φύσης και Περιπάτου, που κατασκευάστηκαν μέσα στα κρατικά δάση, αλλά και έξω από αυτά επιδεικνύεται τεράστιο ενδιαφέρον τόσο από ντόπιους όσο και από ξένους επισκέπτες.

15. ΔΑΣΙΚΗ ΜΗΧΑΝΙΚΗ

α) Δασικοί δρόμοι

Η κατασκευή νέων και η βελτίωση υφιστάμενων δρόμων, συνιστά αξιόλογη δραστηριότητα του Τμήματος, γιατί από τη μια εξυπηρετεί την προστασία, περιποίηση και εκμετάλλευση των δασών και από την άλλη τον τουρισμό και τη συγκοινωνία μεταξύ των διαφόρων χωριών.

Κατά τον υπό επισκόπηση χρόνο ολοκληρώθηκε η κατασκευή του δρόμου Ορκόντα – Πύργου ενώ κατασκευάστηκαν :

- 1,20 χιλιόμετρα κύριων δασικών δρόμων
- 7,98 χιλιόμετρα δρόμων προσπέλασης, και
- 11,40 χιλιόμετρα εξαγωγικών δρόμων.

Επίσης διαπλατύνθηκαν ή βελτιώθηκαν υφιστάμενοι δρόμοι μήκους 32,89 χιλιομέτρων.

Πέραν των πιο πάνω, έχουν συντηρηθεί 1 432,29 χιλιόμετρα κύριων δασικών δρόμων, 915,56 χιλιόμετρα δρόμων προσπέλασης και 1 183,59 χιλιόμετρα εξαγωγικών δρόμων.

Στο τέλος του 2004 το ολικό μήκος του δασικού οδικού δικτύου αποτελείτο από 1 433,49 χιλιόμετρα κύριων δασικών δρόμων από τα οποία 122 χιλιόμετρα είναι ασφαλτόδρομοι που συνδέουν διάφορες κοινότητες και ορεινά θέρετρα, 923,54 χιλιόμετρα δρόμων προσπέλασης και 1 194,99 χιλιόμετρα εξαγωγικών δρόμων.

β) Δασικές Τηλεπικοινωνίες

Το Τμήμα διατηρεί και συντηρεί ένα πολύ καλό τηλεπικοινωνιακό σύστημα για αποτελεσματική δασική προστασία και διαχείριση. Κατά τη διάρκεια του χρόνου έγιναν οι αναγκαίες εργασίες τόσο για τη συντήρηση όσο και την επέκταση και βελτίωση του συστήματος.

Το σύστημα κατά το τέλος του 2004 αποτελείτο από:

- 364,51 χιλιόμετρα τηλεφωνικών γραμμών
- 368 τηλέφωνα
- 8 φορητά τηλέφωνα
- 2 τηλεφωνικά κέντρα
- 1 Ραδιοτηλεπικοινωνιακό σταθμό ελέγχου
- 384 κινητούς ασυρμάτους
- 487 φορητούς ασυρμάτους
- 3 σταθμούς αναμετάδοσης.

γ) Δασικά Κτίρια

Μέσα στο 2004 κατασκευάστηκε ένα υπόστεγο στο Δασικό Σταθμό Πλατανιών, συνεχίστηκαν οι εργασίες για την επέκταση του εστιατορίου στο Δασικό Σταθμό Σταυρού της Ψώκας και άρχισαν οι εργασίες για την ανέγερση δύο νέων Δασικών Σταθμών, στη Δρούσια και στη Ριζοελιά. Επιπρόσθετα έγιναν βελτιώσεις σε μια κατοικία και μια αποθήκη στο Δασικό Σταθμό Πλατανιών.

Επίσης συνεχίστηκαν και ολοκληρώθηκαν οι εργασίες βελτίωσης μιας οικίας αξιόλογου αρχιτεκτονικού χαρακτήρα στο Σταυρό της Ψώκας.

Έγιναν επίσης εργασίες συντήρησης των κτιρίων όπου στεγάζονται οι διάφοροι Δασικοί Σταθμοί καθώς και σε άλλα υποστατικά του Τμήματος.

δ) Μηχανήματα και Οχήματα

Κατά το 2004 συνεχίστηκε η λειτουργία του μηχανουργείου του Τμήματος στην Αθαλάσσα για τη συντήρηση και επιδιόρθωση των μηχανοκίνητων μηχανημάτων/οχημάτων καθώς επίσης διαφόρων άλλων δευτερευόντων μηχανημάτων.

Κατά τη διάρκεια του χρόνου το Τμήμα εφοδιάστηκε με ένα καινούργιο φορτωτήρα, ένα γεωργικό ελκυστήρα και δέκα οχήματα.

Αγοράστηκαν διάφορα δευτερεύοντα μηχανήματα, εξοπλισμός, εργαλεία και όργανα μεταξύ των οποίων ένα μηχάνημα θρυμματισμού κλαδιών, ένας μηχανοκίνητος ψεκαστήρας, 41 αλυσοπρίονα και 25 χορτοκοπτικές.

16. ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΟΙΚΟΥΣ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ

Μέσα στα πλαίσια της κοινωνικοοικονομικής πολιτικής της Κυβέρνησης που εκφράζεται ταυτόχρονα και μέσω του Τμήματος Δασών προσφέρθηκε απασχόληση σε περιοίκους των δασών. Η ολική απασχόληση που προσφέρθηκε σε τακτικούς και έκτακτους εργάτες ανήλθε στις 127 660 μέρες εργασίας. Εκτός από τα άτομα που απασχόλησε το Τμήμα απ' ευθείας, ένας αριθμός ατόμων απασχολήθηκε είτε από ιδιώτες εργολάβους είτε ως αυτοεργοδοτούμενοι για την υλοτομία και μεταφορά ξυλείας στα διάφορα πριστήρια ή σε άλλα έργα όπως κατασκευή και συντήρηση δρόμων, συντήρηση κτιρίων, δημιουργία και συντήρηση δενδροστοιχιών, συντήρηση εκδρομικών χώρων κλπ.

17. ΘΕΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

α) Εναρμόνιση με το Κοινοτικό Κεκτημένο

- Προωθήθηκε στη Νομική Υπηρεσία για νομοτεχνική επεξεργασία προσχέδιο Νομοσχεδίου για εναρμόνιση με τον Κανονισμό 2152/2003 σχετικά με την παρακολούθηση των Δασών και των Περιβαλλοντικών Αλληλεπιδράσεων στην Κοινότητα (Forest Focus).
- Προωθήθηκε στη Νομική Υπηρεσία για νομοτεχνική επεξεργασία προσχέδιο Νομοσχεδίου για προσχώρηση στη Διεθνή Συμφωνία για το Εμπόριο της Τροπικής Ξυλείας του 1994 (ITTA).

β) Τρέχοντα υπό Συζήτηση Θέματα

- Πρόταση κανονισμού για στήριξη της Αγροτικής Ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο για Αγροτική Ανάπτυξη.
- Πρόταση Κανονισμού που αφορά την εγκαθίδρυση ενός εθελοντικού συστήματος αδειοδότησης της ξυλείας που εισάγεται στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (FLEGT).
- Πρόταση Κανονισμού που αφορά το Χρηματοδοτικό Μέσο για το Περιβάλλον (LIFE +).
- Διαπραγμάτευση της νέας Διεθνούς Συμφωνίας για το Εμπόριο της Τροπικής Ξυλείας (ITTA).

γ) Προενταξιακή Βοήθεια

Συνεχίστηκε η υλοποίηση του Σχεδίου "Management of the Akamas forest" το οποίο περιλαμβάνεται στο Εθνικό Πρόγραμμα του 2001 και χρηματοδοτείται από την προενταξιακή βοήθεια. Ο σκοπός του Σχεδίου είναι η εγκατάσταση ενός Αυτόματου Συστήματος Ανίχνευσης πυρκαγιών στο δάσος του Ακάμα.

δ) Εφαρμογή προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση

- Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης 2004 – 2006

Αρχισε η υλοποίηση του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης 2004-2006 μετά την έγκριση του από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Το Τμήμα Δασών είναι αρμόδιο για την εφαρμογή των ακολούθων τεσσάρων Μέτρων :

- 2.4 “Η δάσωση γεωργικής γης”.
- 3.1 “Προστασία των δασών από τις πυρκαγιές και τις φυσικές καταστροφές και αναδάσωση καϊόμενων περιοχών”.
- 3.2 “Δάσωση μη γεωργικής γης και επενδύσεις για τη διατήρηση και βελτίωση του οικονομικού, οικολογικού και κοινωνικού ρόλου των δασών”.
- 3.3 “Βελτίωση της συγκομιδής, μεταποίησης και εμπορίας δασοκομικών προϊόντων”.

Μέσα στο 2004 έγινε μία προκήρυξη. Η εξέταση και η έγκριση των αιτήσεων που υποβλήθηκαν ολοκληρώθηκε μέσα στο 2004. Με εξαίρεση το Μέτρο 2.4, για τα άλλα τρία Μέτρα το ενδιαφέρον που εκδηλώθηκε ήταν πολύ ικανοποιητικό. Έχουν εγκριθεί συνολικά και για τα τέσσερα Μέτρα 140 αιτήσεις, έναντι μιας δαπάνης η οποία υπολογίζεται να ανέλθει γύρω στο £1.400.000.

- **Εθνικό Πρόγραμμα για την Παρακολούθηση των Δασών και Περιβαλλοντικών Αλληλεπιδράσεων στην Κοινότητα (Κανονισμός 2152/2003 – Forest Focus)**

Ετοιμάσθηκε και εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση το πρόγραμμα για το έτος 2004, ο προϋπολογισμός του οποίου ανέρχεται σε £127.500. Το πρόγραμμα καλύπτει δραστηριότητες που έχουν σχέση βασικά με δύο θέματα, την ατμοσφαιρική ρύπανση και τις δασικές πυρκαγιές.

Σημειώνεται επίσης ότι μέσα στο 2004 υποβλήθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση νέο Πρόγραμμα το οποίο είναι διετές και καλύπτει την περίοδο 2005-2006.

ε) Άλλα θέματα

- **Εφαρμογή της Οδηγίας 2000/29 σχετικά με τα Προστατευτικά μέτρα κατά της εισαγωγής και διακίνησης επιβλαβών οργανισμών για τα φυτά και φυτικά προϊόντα**

Μέσα στα πλαίσια της πιο πάνω Οδηγίας που αφορά θέματα φυτοϋγείας, διεξήχθησαν και μέσα στο 2004 συστηματικοί ελέγχοι στις είκοσι δύο μόνιμες επιφάνειες που εγκαταστάθηκαν το 2001, όπου διαπιστώθηκε και πάλι η απουσία των πιο κάτω επιβλαβών οργανισμών :

- Του φλοιοφάγου εντόμου της πεύκης, *Ips sexdentatus* και
- Του μύκητα *Seiridium cardinale* που προκαλεί την ασθένεια του έλκους του κυπαρισσιού.

Το 2002 η Ευρωπαϊκή Ένωση αναγνώρισε την Κύπρο προκαταρκτικά ως προστατευόμενη περιοχή γι' αυτούς τους επιβλαβείς οργανισμούς.

- **Εφαρμογή της Οδηγίας 1999/105 σχετικά με την Παραγωγή, Εμπορία και Έλεγχο του Δασικού Πολλαπλασιαστικού Υλικού**

Μετά τη ψήφιση το 2003 του Κανονισμού που αφορά την παραγωγή, εμπορία και έλεγχο του δασικού αναπαραγωγικού υλικού σύμφωνα με την οδηγία 1999/105/EC, άρχισε η εφαρμογή του.

- **Εφαρμογή της Οδηγίας 68/89 σχετικά με την ταξινόμηση της ακατέργαστης ξυλείας.**

Συνεχίστηκε η εφαρμογή του περί της Ταξινόμησης της Ακατέργαστης Ξυλείας Νόμου 48(I)2002.

18. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ

Μέσα στα πλαίσια της συμφωνίας συνεργασίας Κύπρου-Ελλάδας στον Γεωργικό Τομέα έγινε ανταλλαγή επισκέψεων Κυπρίων και Ελλαδιτών ειδικών σε θέματα Δασοπονίας.

19. ΞΕΝΗ ΒΟΗΘΕΙΑ

Μέσα στο 2004 άρχισε και ολοκληρώθηκε η υλοποίηση ενός νέου Σχεδίου του Γραφείου Παροχής Υπηρεσιών για Προγράμματα των Ηνωμένων Εθνών (UNOPS) που αφορούσε τη χρηματοδότηση διαφόρων έργων αναδάσωσης και δασοκομίας. Το ύψος της βοήθειας ήταν £11.550 και η περίοδος υλοποίησης του Σχεδίου μεταξύ 10.1.2004 και 31.12.2004. Τα διάφορα έργα που εκτελέστηκαν συμπεριλαμβάνονται στα αντίστοιχα κεφάλαια.

20. ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Κατά το 2004, όπως και κατά τα προηγούμενα χρόνια, το Τμήμα Δασών συνεργάστηκε στενά με διάφορες Κυβερνητικές και άλλες Υπηρεσίες καθώς και με οργανώσεις. Η συνεργασία απέβλεπε ουσιαστικά στην προώθηση και επίτευξη των σκοπών και στόχων του Τμήματος. Αναφέρεται ειδικότερα η στενή συνεργασία με την Πυροσβεστική Υπηρεσία, την Αστυνομία, την Εθνική Φρουρά, την Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου, την Ειρηνευτική Δύναμη των Ηνωμένων Εθνών, τις Βρετανικές Βάσεις, τους Προσκόπους και Οδηγούς και το Φιλοδασικό Σύνδεσμο. Για τη συνεργασία αυτή και για τη βοήθεια που παρασχέθηκε ποικιλότροπα στο Τμήμα εκφράζονται θερμές ευχαριστίες.

Θερμές ευχαριστίες εκφράζονται επίσης στο Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών Παροχής Υπηρεσιών για Προγράμματα (UNOPS) για τη χρηματοδότηση Σχεδίων που αφορούν διάφορα έργα αναδάσωσης και δασοκομίας, καθώς επίσης προγράμματα εκπαίδευσης/συμμετοχής σε σεμινάρια.

Επίσης θερμές ευχαριστίες εκφράζονται στην Κυβέρνηση της Ομόσπονδης Δημοκρατίας της Γερμανίας και στην Κοινοπολιτειακή Γραμματεία για υποτροφίες που πρόσφεραν σε ξένους σπουδαστές.

Θερμές ευχαριστίες εκφράζονται επίσης σ'όλο το προσωπικό του Τμήματος για το ζήλο και την αφοσίωση που επέδειξε στην εκτέλεση των καθηκόντων του που αποτέλεσαν, σε τελευταία ανάλυση, το σημαντικότερο συντελεστή της επιτυχίας στην επίτευξη των σκοπών και στόχων του Τμήματος.

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ,
ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΑΣΩΝ**

**ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ
ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΑΣΩΝ
ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2004**

**ΑΠΟ
Α.Π. ΙΩΑΝΝΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΑΣΩΝ**